

ЗА НУЛТУ ТОЛЕРАНЦИЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПРЕМА СТАРИЈИМ ОСОБАМА

ПРИРУЧНИК ЗА СТАРИЈЕ ОСОБЕ

ШТА ЈЕ ДИСКРИМИНАЦИЈА?

Дискриминација представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање у односу на појединца, породицу или групу, а која се заснива на некој њиховој особености. Дискриминација представља и свако чињење или нечињење које вас ставља у неповољан положај само због ваших година старости. Према Закону о забрани дискриминације из 2009. године, старосно доба је предвиђено као посебан основ дискриминације, која је изричито забрањена. Старији људи имају право на достојанствене услове живота без дискриминације, а посебно на једнак приступ и заштиту од занемаривања и узнемиравања у коришћењу здравствених и других јавних услуга.

Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рађања, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Дискриминаторна понашања према старијима чине се од стране пружалаца разних јавних услуга, затим у кругу породице, од стране најближих сродника и других чланова а може их чинити и било које друго правно или физичко лице.

КОЈА СУ ТО ПОНАШАЊА ПРЕМА СТАРИЈИМА, ОДНОСНО ЧИЊЕЊА ИЛИ НЕЧИЊЕЊА КОЈА ПРЕДСТАВЉАЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈУ?

Дискриминаторна понашања су веома распрострањена, како у свету, тако и код нас. У 2015. години, код Повереника за заштиту равноправности, највише притужби је поднето

због дискриминације на основу пола (22,1%), потом због дискриминације на основу националне припадности (18,4%), па на основу инвалидитета (11,3%) и на основу старосног доба (9,4%).

Према старијим особама, дискриминација се не врши само на основу старосног доба, него и на основу инвалидитета, пола (жене су много рањивије), националне припадности, сексуалне оријентације, избеглиштва/расељеништва, здравственог стања, чланства у организацијама, брачног или породичног статуса. Најчешће је основ дискриминације код старијих особа вишеструк.

Наводимо неке од примера:

- када јавне службе неделотворно реагују на вашу пријаву (на пример да имате проблеме у породици – малтретирају вас зетови/снаје, деца, унуци, супружник..., звали сте полицију а они кажу то је породична ствар, није то за њих..., или у Центру за социјални рад вам кажу јавите уколико се поступање понови);
- ако у здравственој установи неоправдано одбију да вам пруже здравствену услугу, или поставе посебне услове за пружање услуге, који нису оправдани медицинским разлозима. Закон изричито забрањује да лекар одбије да вам постави дијагнозу или ускрати информације о здравственом стању или предузетим или намераваним мерама лечења због ваших личних својстава. Уместо пацијенту, лекар се обраћа његовој пратњи и са њом комуницира. Лекар не сме да каже: „он не чује, како да му објашњавам“ или „он то не разуме, неписмен је“. То је тежа повреда радне дужности, због које се лекар

кажњава новчано. Имате право на здравствену заштиту чак и у случајевима да немате здравствену књижицу, тј. основ осигурања. Свака особа са 65 и више година има право на здравствену заштиту из јавних прихода ако је не остварује по неком другом основу (члан 68. Устава Србије).

- ако предуго чекате на ред за преглед или неку од дијагностичких или терапеутских процедура. Непримерено је заказивати особи са више од 80 година операцију катаракте или кука за 3 или 5 година.
- ако сте у болници па тамо имате лош третман или је особље према вама нељубазно. Ако вам оставе оброк на ноћном сточићу а ви не можете сами да се храните без подршке. Ако зовете сестру да дође да вам помогне, а она уопште не обраћа пажњу на то или не дође у разумном року;
- у случају да зовете хитну помоћ, лекар ће вас питати за тегобе и године живота. Није дискриминаторно понашање када вас пита колико имате година, он то чини како би знао какав савет да вам да. Реците своје године и изнесите највеће тегобе због којих зовете. На основу тога, лекар ће вам дати савет или послати екипу на терен. Ако се ни једно ни друго не догоди, а испостави се да је разлог томе ваша старост, то је дискриминаторно понашање;
- у поступку остваривања здравствене заштите, пацијент, укључујући и старију особу, има право на једнак приступ здравственој служби, без обзира на финансијске могућности, место становања, врсту обољења, вре-

ме приступа здравственој служби или неку другу различитост;

- ако банка неће да продужи уговор о позајмици на текућем рачуну, а као разлог наведе зато што сте старији од рецимо 75 или 80 година. Банка може да има своју политику кредитирања клијената, која између осталог, подразумева и то да се особама са одређеним бројем година позајмица или кредит дају на краћи рок или да се тражи веће јемство;
- ако банка не одобри пољопривредном произвођачу, носиоцу регистрованог пољопривредног газдинства кредит јер он у моменту подношења захтева има више од 65 година, односно имаће више од 70 година у тренутку отплате последње рате кредита;
- ако банка обије захтев за кредит намењен корисницима пензије са образложењем да корисник пензије у моменту подношења захтева има најмање 55 година а дан отплате последње рате има највише 75 година;
- када вам не дозволе улаз на базен са образложењем – забрањен приступ особама које користе инвалидска колица;
- када не приме на посао – не дају запослење вашем сину/кћерки, зету или снаји само зато јер је услов за пријем – да је лице млађе од 50 година старости;
- ако немате обезбеђен несметан приступ објектима у јавној употреби. Уколико се од стране надлежних власти не чини ништа на уклањању архитектонских баријера за

особе са инвалидитетом (што старији често јесу), чиме им је онемогућен приступ јавном превозу, парку, пешачком прелазу, улици или јавној установи, то је дискриминација. Свако има право на једнак приступ објектима у јавној употреби и уколико му он није омогућен онда се ради о дискриминацији због нечињења;

- ако сте одбачени, запостављени или игнорисани као друштвено некорисни (искључивање старијих из друштва). Та изолованост од других може бити и у сопственој кући ако вас одвоје да живите у једној собици без контаката са другима, посебно када посете долазе у кућу. Исто је и ако вам не дозвољавају да ви идете у посету или да вам пријатељи дођу у посету;
- ако вас вређају, омаловажавају или исмевају било директно или посредно, због чега се осећате понижени. Када чујете у јавном превозу „шта траже ови маторци у највећој гужви у бусу“ или „шта само висе код лекара?“ то је дискриминаторно понашање.

КАКО ПОСТУПИТИ У ОВИМ СЛУЧАЈЕВИМА?

Уколико сматрате да сте дискриминисани немојте то прећуткивати, већ одмах реагујте. Укажите особи или служби да се осећате дискриминисаним, како би она променила своје поступање. Напомињемо да људи некада и нису свесни да њихово поступање дискриминишуће.

Можете поднети и званичну притужбу.

Ако се дискриминаторно понашање догоди у здравственој установи, обратите се раднику који руководи процесом рада

или директору здравствене установе, визити у болници или саветнику за заштиту права пацијената (адреса је истакнута у свакој здравственој установи).

Ако се дискриминаторно понашање догоди у установи социјалне заштите притужба се подноси директору установе.

Притужбу можете поднети Поверенику за заштиту равноправности и то без обавезе плаћања таксе или друге накнаде. Притужба се подноси у писаном облику, попуњавањем обрасца притужбе, или се саставља као обично писмо.

Поступак по вашој притужби Повереник спроводи тако што притужбу доставља ономе против кога је поднета и тражи да се он изјасни о свим околностима, утврђује све чињенице и даје мишљење и препоруку. Повереник може, ако оцени да је то потребно, уз вашу сагласност да поднесе тужбу против дискриминатора, а може тражити и да он буде кажњен ако његово поступање има елемената прекршаја, односно кривичног дела.

Своје притужбе шаљите на адресу:

Повереник за заштиту равноправности,
Београдска 70, 11000 Београд

За све додатне информације
можете им се обратити
и телефоном:

011/243-81-84

**НЕ ЋУТИМО
О ДИСКРИМИНАЦИЈИ**

**БУДИМО
ЗАИСТА ЈЕДНАКИ!**

МАЈ 2016.

ПРОЈЕКАТ „ЗА НУЛТУ ТОЛЕРАНЦИЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ПРЕМА СТАРИЈИМ ОСОБАМА“ СЕ ФИНАНСИРА ИЗ БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА, А СПРОВОДИ СЕ У ОКВИРУ ПРОГРАМА „СПРОВОЂЕЊЕ АНТИДИСКРИМИНАЦИОНИХ ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ“.

